

החלה הספירה לאחור

יוסי מלול - משק הבקר והחלב - נכתב לחוברת 326 פברואר 2007
yossi@icba.co.il

בעוד כשבוע, ביום שלישי ה-6 למרץ, תתקיים בקיבוץ כפר מנחם ועידת תנובה האחרונה בבעלות ההתיישבות בארץ ישראל. האווירה תהיה חגיגית ומרוממת. תחושה של מהלך היסטורי תרחף באוויר. חברים יעלו על הבמה ויחלקו מחמאות לעצמם ולאחרים. ההצבעה תהיה גלויה וקצרה ובסופה, ברוב גדול, תימכר האגודה לקרן אייפקס בראשותה של הגב' ד"ר זהבית כהן. שירת התקווה תנעל את הוועידה והחברים יחזרו שבעי רצון לביתם

למדה היטב את החומר ואף פיתחה הזדהות עם ספקי החלב. עם זאת, ראוי לזכור שיש לה מטרה מאוד מוגדרת - להביא תשואה מרבית לבעליה שכולם נמצאים בחו"ל. הם שילמו מעל למיליארד דולר בעבור תנובה והם מצפים לתמורה ראויה ומהירה. בעוד 5-7 שנים היא תמכור את תנובה בבורסת אי-שם ויבואו בעלים חדשים לא נודעים.

כניסתה של אייפקס תביא לשינוי מהותי באופי השחקנים במשק החלב. מעתה יהיו בו שלוש חברות רב-לאומיות חזקות שכל מטרותן רווח מרבי. התחרות ביניהן תהיה חזקה וחריפה, מחויבות המדינה לחקלאים תישחק מאוד. המערכות המשותפות, כמו מועצת החלב, יעברו לשליטה של המחלבות והיצרנים יהיו במגננה מתמדת. יש סכנה אמיתית לשחיקה בתכנון בענף ולהגדלה משמעותית של ייבוא חומרי גלם ומוצרי חלב, בהתאם לכדאיות היחסית של כל חברה. זה לא יקרה מיד וברעם גדול, אלא בתהליך ועל פני זמן.

עברו שבועות אחדים למנהלות ולסגירת קצוות, ובסופם יקבלו המשקים כמה מיליונים, שבהם יוכלו לתת מענה לצרכים חשובים ודחופים. בכך ייסגר פרק היסטורי בתולדות ההתיישבות והכלכלה הישראלית וניכנס לעידן חדש שיש בו סיכויים, אך גם הרבה סיכונים.

רבים מ-620 האגודות בתנובה ינתקו, באופן פורמלי, קשר שניתק זה מכבר, אך יש יישובים ולא מעטים הם, שעיסוקם בייצור חלב, שימשיכו להיות קשורים בטבורם, הכלכלי וגם הערכי, למה שיתרחש בתנובה החדשה. עיקרם 218 קיבוצים ומושבאים שיתופיים (כ-80% מכלל המגזר) וכ-1,000 משפחות במושבאים.

הענף שלנו

משק החלב בישראל שונה במהותו ממה שמקובל בעולם המערבי המפותח. שם יש חקיקה ממלכתית רחבה להגנה על יצרני החלב הקטנים, שיושבים בעיקר בפריפריה וממלאים משימות לאומיות. יש מערכת תמיכות ישירות ליצרנים וגם לסבסוד עודפים לייצוא ולא פחות חשוב, התפתחה מערכת קואופרטיבית, בגיבוי ממשלתי, שבה היצרנים הם הבעלים של עיקר תעשיית החלב. כך יוצא שיצרני החלב הם המובילים את כלל משק החלב, גם במדינות הקפיטליסטיות.

ואילו אצלנו בישראל, החקיקה במשק החלב מאוד רופפת והענף נמצא בתכנון, בהסכמה שבעל פה, בין הממשלה, המחלבות והיצרנים, שהיו גם הבעלים של תנובה - המונופול בענף. כל עוד כל הצדדים חפצים בכך - התכנון נשמר, אך כאשר יהיו אינטרסים אחרים, ברור מי ישלם את המחיר - החקלאים, הם החוליה החלשה בשרשרת.

קרן אייפקס היא חברה טובה ומוערכת, בראשה עומדת מנהלת מאוד מוכשרת ומקצועית ששובה את כל שומעיה. היא הבטיחה ואף התחייבה לשמור על המשך הכללים במשק החלב ואין סיבה שלא להאמין לה. ייאמר לזכותה שהיא "חרשה" את תנובה ואת הרפתנים במשך חודשים אחדים,

שלטי הקריאה הגיעו עד למרומי החרמון

ענף חלב מצליח, במקום שאין בו הגנות אפקטיביות על יצרני החלב. מחד, תעשיית החלב נתונה בלחץ של שני גורמים – רשתות השיווק ומנגד, משאיפה לרווח גדול ומהיר. החקלאים יהיו אלה שישלמו את מחיר הלחצים. היא תשחק את החקלאים שאין להם הרבה חלופות, חלקם יצאו מהענף והאחרים יאלצו להסתפק בשכר נמוך מאוד. ענף החלב הטוב ביותר בעולם יעמוד בפני מציאות חדשה, למרות ההסכמים הכתובים.

נראה, שיד ההיסטוריה מובילה אותנו, בהשלמה מלאה ורווית סיכונים של המנהיגות שלנו. כיום, על ראשי ההתיישבות וענף החלב לפעול בנחרצות כדי להקטין הסיכונים: לחוקק במהירות עם שר החקלאות, את חוק החלב במתכונת מלאה, להגנה על התכנון ועל היצרנים. לאחד את הכוח של החקלאים לגוף חזק שיוכל להוות משקל ראוי למחלבות ולהמשיך במאמץ להיות הטובים שבין יצרני החלב בעולם וגם יעילים בעלות הכלכלית.

חשוב שקיבוצים ומושבים יישארו חברים בבעלות על תנובה החדשה, אף אם במתכונת מצומצמת וכך יוכלו להיות קרובים לתהליך קבלת ההחלטות.

מצער מאוד, שאנחנו בהתיישבות לא הצלחנו ליצור חלופה ראויה לשמירת השליטה על תנובה כחברה כלכלית, כסמל, כחזון. כעת עלינו להיערך מחדש כדי לשמור על הכלכלה החקלאית שלנו, על אדמות המספוא הירוקות, על ביצור היישובים בגבולות המדינה, שעיקר פרנסתם ממשיך החלב ועל החזון של אספקת מזון לתושבי ישראל מההתיישבות כחול לבן. ■

בכל העולם התעשייה נמצאת בידי קואופרטיב הרפתנים

הכתובת על הקיר!

יש חשש שהמטרה של תשואה ראויה לבעלים תגבר על כל מחויבות למגזר הספקים. המנהלים נמדדים על פי הביצועים ולא על התירוצים. יש דרכים מגוונות לשחוק את החקלאים מבלי להפיר את ההסכמים. לא חייבים כוונה רעה אלא, מספיקות פעולות שנובעות מחוסר היכרות.

מחויבת הגנה על יצרני החלב

ראוי שלא נשלה את עצמנו. הניסיון במדינות אחרות בעולם מראה שאין

לאחר מו"מ, נחתם עמו הסכם לשותפות לרכישת תנובה. מאיר שמיר הופיע בפני כל משקי הנגב בכנס המפורסם בארז והגן בלהט על ההסכם וקרא ל-כ-ו-ל-ם לתמוך בו.

לתדהמתנו, לא עברו 24 שעות מחתימת ההסכם עמנו, הופיעו בפרסומי הבורסה שמאיר שמיר רוצה לחבור לאייפקס וכמובן, שהתנער מההסכם עמנו. זוכרים איך רבין ז"ל קרא למהלך כזה "התרגיל המסריח". לא נותרו להתאחדות הרבה ברורות ופנינו למשקיעים אחרים, אך מתברר שזה מאוחר מדי ומה עוד שאבדנו במעט את השטח.

למרות שלא הצלחנו להשיג שותף לרכישת תנובה, איני רואה במהלך כישלון אלא הישג אדיר שהעלנו לסדר היום, שבלי הספקים (הרפתנים) והתאחדות, אי אפשר ללכת לשום מהלך והדבר החשוב מכל במו"מ שיתנהל בקרוב עם אייפקס, נצליח להגיע להישגים על שמירת ענף החלב בישראל.

למאיר, יוסי, אבשלום, זיו ולכל הנהלת ההתאחדות קבלו ח.ח. על כל המהלך שהולכתם! אני קורא לכם להוביל את כולנו למשא ומתן עם חברת אייפקס על מנת לשמור על ענף החלב בישראל. כוחנו באחדותנו ובהתאחדותנו.

שמיל

פורסם ב-2007

התארגנות הרפת יח"ם רמת הנגב

שלום חברים!

לאחר מאבק ממושך למען שמירת ענף החלב נפל דבר – התברר לצערנו, שאין לנו יכולת להשיג הסכם שליטה בתנובה עם שותף פוטנציאלי. מאז שהנהלת תנובה החליטה למכור את החברה, פעלה התאחדות מגדלי הבקר למען מטרה אחת בלבד: שמירת ענף החלב בישראל. הוקם צוות מו"מ שיבוא בדברים עם משקיעים שונים. לאחר דיונים והתלבטויות רבות הוחלט לחבור עם מאיר שמיר.

מאיר שמיר מציג את השותפות בכנס ארז 1.2007

